

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Předpoklady osoby stát se rozhodcem z hlediska právní úpravy Rakouska ve srovnání s českou právní úpravou

Co se týče požadavků nutných k výkonu funkce rozhodce, jež vyplývají přímo ze zákona, jsou zde na první pohled patrné rozdíly. Česká právní úprava, konkrétně zákon o rozhodčím řízení tyto požadavky přesně vymezuje. Rakousko však v *Zivilprozessordnung* (občanský soudní řád) předpoklady osoby stát se rozhodcem vůbec nezmiňuje[1], pouze se zabývá samotnou rozhodčí smlouvou, arbitrabilitou a průběhem řízení a také jmenováním rozhodců. Předpoklady však řeší, byť velmi stroze, *Wiener Regeln*, konkrétně v čl. 16 odst. 1, který říká: „Rozhodcem může být každá osoba, která je svéprávná, pokud strany nedohodly zvláštní doplňující kvalifikační požadavky.“[2]

Dokonce ani Vzorový zákon *UNCITRAL* tuto otázku nijak blíže neopravuje, stejně jako ve *Wiener Regeln* zde není uvedeno, zda se jedná o fyzickou či právnickou osobu.[3] V souladu s většinou vnitrostátních právních předpisů, institucionálními pravidly a moderními doktrínami zůstává požadavek svéprávnosti jediným požadavkem, který rozhodce v Rakousku musí splňovat.[4]

Právní osobnost rozhodce

Skutečnost, že *Zivilprozessordnung* ani *Wiener Regeln* nijak nespécifikují právní osobnost rozhodce, se projevuje právě v rakouské úpravě.[5] Nabízí se zde otázka, zda může jako rozhodce v Rakousku působit i osoba právnická.[6] Fasching zastává názor, že v Rakousku existuje možnost, za určitých okolností určit rozhodcem i právnickou osobu. V takovém případě musí být rozhodčí nález posouzen a rozhodnut jen fyzickou osobou. K tomu jsou povolány fyzické osoby, které jsou na základě buď zákona, statutu či smlouvy k jednání právnické osoby navenek oprávněny. Jiná osoba či jiný orgán by musely toto oprávnění získat na základě nepochybné vůle stran.[7] Zkráceně lze tedy říci, že spor bude rozhodovat orgán oprávněný jednat za tuto právnickou osobu. S touto koncepcí se lze ztotožňovat, nicméně by to ve vnitrostátní právní úpravě znamenalo změnu zákona.[8] Je možné, že tato koncepce souvisí s tím, že rakouské právo výslovně nerozlišuje institucionalizované rozhodčí soudy a rozhodčí soudy *ad hoc*.

Požadavky na vzdělání rozhodce

V souladu s *Wiener Regeln* či rakouským právem se neklade žádný požadavek, aby rozhodce musel mít právnický titul. Zejména v případech týkajících se stavebnictví nebo průmyslového inženýrství se často hledí spíše na odbornou technickou expertízu než na zákon. Pro obě strany je tento postup výhodný, neboť experti daného oboru mohou správně rozhodnout v jejich sporu. V tomto ohledu *Wiener Regeln* plně respektuje autonomii všech stran.[9]

V praxi samozřejmě drtivá většina rozhodců jsou právníci, praktikanti nebo studenti práv, stejně jako v českém právním prostředí. To má dle mého názoru svůj důvod, jelikož rozhodci s právnickým vzděláním se mohou mnohem lépe zabývat procesy a spory v právních záležitostech, které vždy mají tendenci vznikat v mezinárodních arbitrážích. Ze stejného důvodu nemůže soudu předsedat odborná osoba, např. inženýr, nebo komerční osoba, pokud zbývající členové jsou právníci. Takové smíšené

jednání může vést k obtížné situaci, kdy je rozhodce bez právního vzdělání v otázkách týkajících se zákona často znevýhodněn.[10]

Při zkoumání předpokladů, které musí osoba splnit, aby se mohla stát rozhodcem, jsem dospěla k názoru, že mezi těmito dvěma úpravami zásadnější rozdíl spočívá zejména v obsáhlosti jednotlivých ustanovení. ZRŘ uvádí několik základních podmínek, které musí rozhodce pro výkon funkce splňovat, ve srovnání s *Wiener Regeln* je tedy podrobnější, neboť ta uvádí podmínku pouze jednu. Jedná se o každou osobu, která je svéprávná. Česká republika má v tomto směru jasno, ZRŘ stanovuje jako rozhodce občana České republiky, zletilého a plně svéprávného.

ZRŘ dále požaduje bezúhonnost osoby, přičemž *Zivilprozessordnung* ani *Wiener Regeln* se o tomto požadavku nezmiňují. Českou úpravu hodnotím jako příliš přísnou, neboť jak jsem se výše vyjádřila, nedbalostní trestné činy typu dopravních nehod apod. mají pramalý vliv na následné rozhodování majetkového sporu v rozhodčím řízení. Na druhou stranu vezmeme-li v potaz trestný čin, který by svou podstatou mohl ohrozit průběh a spravedlivé a nestranné rozhodování sporu, zde rakouská úprava poněkud pokulhává. Podmínka bezúhonnosti není na poli mezinárodní arbitráže běžná. Problematická je také skutečnost, že různé právní řády mají rozdílné koncepce o tom, co je považováno za trestný čin.[11] Jinými slovy, to co je považováno za závažný zločin v České republice, nemusí být zločinem na stejné úrovni v Rakousku. Dle mého názoru by byl v otázce bezúhonnosti rozhodce vhodný určitý kompromis mezi těmito dvěma úpravami.

Co se týče požadavku na právnické vzdělání rozhodce, česká ani rakouská úprava tuto podmínku striktně nevyžadují, nicméně dle mého názoru je téměř nepsaným pravidlem, že v složitějších případech se na právnické vzdělání hledí. Naopak v jiných případech je významnější spíše odborná kvalifikace v dané oblasti, které se řešený spor týká.

Mgr. Kamila Peterková

[1] Civilní soudní řád z roku 1895 upravoval rozhodčí řízení v § 577 a násl. Tento rakouský procesní řád přesně nespecifikoval osobu rozhodce. Z toho se usuzovalo, že „stačí zde všeobecná způsobilost usuzovací a rozhodovací“. Nebyly tedy vyloučeny ani osoby nezletilé. Vzhledem k tomu, že rozhodčí výrok musel být podepsán, nepřímo tím bylo stanoveno, že rozhodce musí umět psát. Zákon v § 578 výslovně z možnosti být rozhodcem vylučoval pouze soudní úředníky, pokud byli v aktivní službě. Viz SYRUČEK, Vladimír. Rozhodčí řízení v praxi. arbitercz.eu. [online]. 2006. [cit. 28. 2. 2014].

[2] Čl. 16 odst. 1 řádu Mezinárodního rozhodčího soudu Hospodářské komory Rakouska. (Vídeňská pravidla). viac.eu [online]. 2013. [cit. 12. 2. 2014].

[3] UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985 with amendments a adopted in 2006. uncitral.org [online]. 2013 [cit. 20. 2. 2014].

[4] SCHWARZ, Franz T; KONRAD, Christian W. The Vienna rules: a commentary on international arbitration in Austria. Austin: Wolters Kluwer, 2009, s. 122.

[5] Obdobně i v německé právní úpravě. Viz SCHWAB, Karel H.; WALTER, Gerhard.

Schiedsgerichtsbarkeit: Systematischer Kommentar zu den Vorschriften der Zivilprozeßordnung, des Arbeitsgerichtsgesetzes, der Staatsverträge und der Kostengesetze über das privatrechtliche Schiedsgerichtsverfahren. Mit den wichtigsten Texten und Mustern für die nationale und internationale Praxis. 7. vyd. München: BECK, 2005, s. 348.

[6] Není vyloučeno ani z pohledu jiných právních úprav. Např. libanonská právní úprava umožňuje

stranám zvolit si za rozhodce právnickou osobu.

[7] FASCHING, Hans W. Schiedsgericht und Schiedsverfahren im osterreichischen und internationalen Recht. Wien: Manz, 1973, s. 57.

[8] FALTUS, Michal. Osoba rozhodce v rozhodčím řízení [online]. Brno, 2010, [cit. 3. 3. 2014]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

[9] SCHWARZ, Franz T; KONRAD, Christian W, op. cit., s. 127.

[10] Ibidem.

[11] HLEDÍK, Martin. Novela zákona o rozhodčím řízení a její význam pro právní praxi [online]. Brno, 2010, [cit. 20. 3. 2014]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)